

Iz Asyl Times-a br. 23 (15.12.1993.)

## **SVJEDOCANSTVA**

Prijedor je bio medju prvim gradovima u Bosni i Hercegovini kojeg je zahvatio talas sulude cetnicke politike etnickog ciscenja. A sve je pocelo 30. aprila 1992.god. kada je u ranim jutarnim satima komandant staba TO Slobodan Kuruzovic, bivsi direktor Osnovne skole "16.maj", podijelio naoruyanje Srbima i kada su efikasnom akcijom zaposjednute sve bitnije tacke u gradu. Ubrzo su se domacim cetnicima pridruyili i ono iz Knina i iz Srbije koji su, uz blagoslov dojucerasnjih komsija, poceli sistematski progoniti i ubijati Muslimane i Hrvate.

U tako "oslobo|enom" Prijedoru sve je vise nesrba ostalo bez posla, a svakim danom sloboda kretanja bila je sve manja. Na sva rukovodeca mjesta postavljeni su Srbi. Onda su se na lokalnom radiju oglasili novinari Rade Mutic i Zivko Ecim. Pozvali su narod da predaju oruzje, da im se nakon toga garantuje bezbjednost. Pri tome svi oni koji su lojalni srpskoj vlasti trebalo je na kuce da istaknu bijele zastave. Kada su uplaseni Prijedorcanci poceli po krovovima da isticu bijele zastave cetnici su otvorili vatru po njima.

Posto Muslimani iz prvog prozvanog sela Hambarine nisu predali oruzje oko podne 23. maja napadnuto je ovo prigradsko naselje. Hrabri momci ovog sela slabo naoruzani pokusali su da se suprotstave mnogo nadmocnijem neprijatelju, ali nije bilo sanse da uspiju.

U ranim jutarnim satima, u cetiri sata izjutra, dana 24. maja 1992.god. Banjalucki korpus je napao sela Gornje, Srednje i Donje Jakupovice, koja granice sa srpskim selom Omarska. Bitka je trajala osam dana. U tom vremenu su sve kuce unistene, spaljene, a dzamije su odmah srusene, a zene, djeca i starci nemilosrdno ubijani na licu mjesta, dok je ostatak odvođen u logor Omarska. Koncentracioni logor Omarska je bio napunjen za cetiri dana, a u tom logoru najbrojnije prezime Muslimana bilo je Jakupovic. U tom logoru bilo je oko 11.600 logorasa, od toga preko 3.500 sa prezimenom Jakupovic. U opstini Prijedor ne postoji vise ni jedno muslimansko niti hrvatsko selo, sva su spaljena do temelja. Po procjenama u ovom kraju je ubijeno oko 20.000 Muslimana i 1.500 Hrvata.

Samo u jednom danu srbo - crnogorske bande u selu Carakovu ubile su 270 zitelja. To selo vise ne postoji. Isto su ucinile i sa kucama po proplancima iznad hambarijskog polja, a unistili su i novu jos neotvorenu dzamiju. Iz dzamije su iznijeli tepihe, prostrli ih po ulici i prelazili preko njih tenkovima. Kad su zlikovci u Hambarinama rastjerali goloruki narod, zapoceli su krvavi pir, ubijajuci one koje su zatekli u selu, ne obziruci se na starost i pol. Nije im bilo sveto ni dvogodisnje dijete u majcinom narucju. Dva dana nakon napada na Hambarine, i Kozarac je postao meta divljackog rusenja i etnickog ciscenja. Kozarac je granatiran punih 48 sati.

Ubijene Muslimane cetnici su posipali benzinom, a zatim ih spaljivali, kako bi unistili tragove svojih zvjerstava. Po iskazima prezivjelih, u samom

Kozarcu tih dana ubijeno je - šest hiljada Muslimana! Danas avetinjski Kozarac cetnici zovu Ratkovac, a Hambarine Petrovo Brdo! O teskim torturama i zvjerstvima koja su cinili srbo-crnogorski dzelati nad neduznim muslimanskim i hrvatskim narodom, o tome svjedoci prica N.D., koji je prosao kroz pakao logora Omarska i Manjaca.

"Kozarac je vec bio pao. Sa njima i sva okolna naselja. Mi smo ostali zadnji. Jednoga dana cetnici su upalili sa tenkom. Bez objasnjenja pokupili su sve sposobne muskarce. Odveli su nas u kasarnu "Zarko Zgonjanin". Bilo je sest punih autobusa. Tu su bile sve nase komsije Srbi. Nakon dva sata kamionima i autobusima odveli su nas u Omarsku, gdje pocinju nase muke. Dosavsi u Omarsku morali smo iz kamiona izlaziti sa podignuta tri prsta, dok su nas okupljeni cetnici tukli cime su stigli. Sve nas je popisao komandant logora".

Granatiran je i Steri grad u Prijedoru, naselje smjesteno izmedju Sane i Bereka u kome su iskljucivo zivjeli Muslimani. Unistene su sve muslimanske kuce u Partizanskoj ulici. Naselje Berek vise ne postoji. Prvo su srbo-cetnici opljackali muslimanske kuce, a zati su ih spalili. Nakon toga naisli su buldozeri i poravnali Stari grad. Tako su ubili dusu Prijedora. I sam centar grada na pojedinim mjestima takodjer je dozivio buldozersko razaranje i ravnanje! Sve dzamije i katolizke crkve (kojih je na prijedorskoj opstini bilo 50) sraunjene su sa zemljom!

Selo Rizvanovici dozivjelo je svoju kataklizmu 20. jula 1992.god. Opoljeno prvim komsijama "belim orlovima" i "crvenim beretkama", najveći broj muskaraca je pokosen rafalima kraj jednog sumarka, a drugi nesretnici primoravani su da jedu zemlju i pasu travu. Djeca su ubijena na najokrutniji nacin, pred ocima roditelja. Betonskim poklopcima od sahtova, kundacima, pendrecima i metalnim sipkama, polomljenim staklenim bocama cetnicke zvijeri su se izivjavale nad neduznim narodom. U selu Rizvanovici Srbi su tamosnjeg imama skinuli naga, pretukli, a zatim umotali u tepih i na kraju sa jos osam Muslilmana ziva zapalili.

Srpske horde nisu stale na svom krvavom putu. Etnicki su ocistilli i sela: Rakovcane, Kozarusu, Kamicane, Kavljane, D. Garavec i druga.  
(ime i prezime poznato Redakciji)

**NIKAD VISE - 30 dana u Londonu**

Pise: Himzo M. Skorupan

(Svima onima koji su nekuda posli, a zatim stigli i sretno se vratili)

**Gluhonijemi saputnik**

Oprastajuci se ujutru sa, sada vec drugim, recepcionarom i uredno plativsi racun za nosenje, jedino mi je bilo zao sto nisam i spavao!

Na putu prema autobusnoj stanici, na dva sam se mjesta uvjerio kako ima i boljih viskija.

Na stanicnoj blagajni su mi lijepo ponudili ali i prodali povratnu kartu do Londona, ali ja vec sada pouzdano znam da cu se vratiti drugim putem: ne voze bas svi trajekti za Evropu bas s Ramsgate\_a! Ima i Heatrow!

Na peronu, s kojeg sam trebao krenuti primjetim skupinu suputnika za koje bi se prije dalo zakljuciti kako formiraju pogrebnu povorku, a ne da putuju, ni manje ni vise vec u London. Niko ni s kim nista ne govori; djeca i starci se bez rijeci drye za ruke: cak i dvoje zagrljenih - cuti. Ljube se, ali nista jedno drugom ne govore. Kayu da je u Engleskoj nepristojno na javnom mjestu glasno razgovarati. Prije nisam vjerovao.

Negdje, na nekom drugom mjestu, djeca bi, dok bi zauzela svoja sjedista, demolirala pola autobusa, oborila koju staricu, ali ovdje, vidim nije tako.

I autobus krenu. Ocekivao sam pjesmu. Na sjediste do moga sjede jedan mojih godina i bi mi drago. A pogotovo kad se, ucini mi se, dok je sjedao, kao malo i osmijehnu. To mi dade varljivu nadu da cu ga putem o necemu nesto malo moci i priupitati: o predjelima kroz koje budemo putovali, na primjer. Prvih pola sata voynje, zbog pristojnosti, nisam nista ni pokusavao, a zatim, bolje navukavsi rukav, kako se ne bi vidjelo da na ruci imam sat, ljubazno ga uz širok osmijeh, upitah da mi kaye koliko je sati.

Moj suputnik kao da je samo to cekao: iz sve snage istrye ruku iz ramena, zasuće rukav i pokaza mi ocima na svoj novi 'Seico' sat.

Bilo je devet sati i 12 minuta a.m.

Sad znam koliko je sati !

Gluhonijem je, zakljucih i bi mi ga zao.

O tome da li je gluhonijem ili nije, neprestano sam razmisljao narednih pola sata tako da me to i zabavljalo: ako nista vrijeme je brze protjecalo.

Da je ipak gluhonijem na kraju sam zakljucio prisjetivsi se kako mi nista nije odgovorio ni na moje zahvaljivanje.

Vozimo se dalje.

Prolazimo pored jednog lijepo uredjenog naselja, kao oglednog za nastavu iz zemljopisa, pa zatim nailazimo na jezero i kraj njega ogroman dvorac. Volio bih, po prorodi znatizeljan, upitati nekoga ciji je to zamak, ko ga je i kada podigao, ali ne smijem, ne usudim se. Nemocan da bilo sta drugo uradim, gledam cas na dvorac, a cas na putmika do sebe, ali osim diskretnog osmijeha, od njega ne dobivam nista drugo.

Na jednoj usputnoj stanici mali predah.

Vrijeme pokusavam prekratiti u razgovoru s vozacem i oprezno ga pitam kad stizemo u London, a zatim i o zamku pored koga smo netom prošli.

Ne znam o zamku nista. On je iz susjednog mjesta pa ne zna, kace. Ali nije njegov, smije se. Lijep dan, veli mi i sjeda za volan.

Na svom sjedistu razmisljam o tom danu: nije da nije lijep - lijep je. Ima dana, mislim, raznih, pa i ljepsih i sto bi se bas o ovome trebalo govoriti!

U autobusu kao u crkvi kad u njoj nema nikoga. Niko ni s kim!

Neko zuri u novine, neko u knjigu ispred sebe, jedno dijete i jedna starica spavaju. Ono se dvoje ljubi. Niko nikoga nit' gleda, nit' vidi.

I ovaj do mene zaspao kao da je na put oko svijeta krenuo prije desetak dana pa se umorio, a ne prije nepuna dva sata. U jednom se trenutku i prepadnem tisine pa je malo trebalo da povicem na vozaca da stane, da izadjem; kako sam zaboravio da mi je upravo tu odrediste, pa da voznju nastavim kasnije s nekim drugim, s necim drugim. Ima jos i autobusa i vlakova, a mogao bih, vala, i pjesice, nista ne bih izgubio.

Suzdrzim se.

Uto stizemo i u London.

Onaj do mene uljudno me propusti ispred sebe i predstavi se.

Ime mu nisam zapamtio.

Lijep dan - mase mi na rastanku.

-----

Obilježena godisnjica rada skole za djecu - izbjeglice u Velenju

### "Sreca je moja ostala u Bosni"

Velenje, 20. novembra - Pod motom "Sreca je moja ostala u Bosni" sinoc je u Velenju prigodnom svecanoscju obilježena godisnjica rada i Dan skole za djecu iz BiH u Sloveniji. Svecanost je odrzana u Domu ucenika, gdje se vec odomacila "Bosanska skola", koja je lanjskog novembra okupila dvadesetak nastavnika i oko 400 ucenika izbjeglica iz svih ktajeva iz BiH. Sarajevo, Zvornik, Brcko, Gracanica, Novi Travnik, Teslic, Banjaluka, Jajce, Kljuc... satjalo je na panoima koji su krasili hodnike skole i pozornicu na kojoj je odr`ana priredba. Inace, Velenjska skola za osnovce iz BiH spada medju najvece takve vrste u Sloveniji, zemlji domacinu koja se pobrinula da na organizovan nacin vodi brigu o 8.000 osnovaca iz BiH.

Djecija sreca se krije u srcu, a ono je ostalo u opustosenoj domovini. Svoje uspomene bosansko-velenjski osnovci su ozivjeli likovnim i literarnim radovima od kojih su sacinili prigodnu izlozbu i zidne novine. Svojim rukotvorinama, u stvranju bosanskog ugo|aja, djacima su pomogle zene iz zbirnog centra u Domu ucenika.

Dan skole za osnovce iz BiH u Velenju obiljezen je i proglašenjem sampiona znanja u matematici, maternjem i slovenskom jeziku. pohvale su dobili ipobjednici u sportskim disciplinama - atletici, malom fudbaku i sahu.

Medju brojnim gostima, koji su do{li na ovu svecanost izdvajamo prisutvo predstavnika Ambasade BiH u Sloveniji, Sulejmana Vlajcica, atasea za kulturu i informisanje, i Jasne Pasic, atasea za izbjeglice. Nakon priredbe kojom su ucenici u trajanju od jednog skolskog casa pokazali da znaju biti veseli, duhoviti i talentovani kao sva druga djeca na ovom svijetu, mr Andreja Hocevar, savjetnica u Ministarstvu za skolstvo i sport Republike Slovenije u knjigu utisaka je, izmedju ostalog, upisala:

- Povodom vase godisnjice rada osjecam se nekako egoisticno vesela. Egoisticno zato, jer je to i godisnjica naseg Ministarstva. Djeca, uciteljice i ucitelji, Mira Topic - (Ministarstvo za skolstvo i sport - op. a.), ministar, ja, godpodin Dolinar (Dusan), gospodin Saban (Nuric - direktor skole)...svi smo poceli od ciste nule. Razultati su tu. Danas, sutra, prekosutra, vidjecemo ih i u ocima nase djece... Nadam se da cu ovakav praznik, kakav sam dozivjela danas tu s vama, imati priliku dozivjeti i u Bosni. Ne da se nadam... vjerujem u to.

F. Smajic

*Pismo:*

## "Banja Luka"

### **Draga Mel!**

Pozeljela sam se moga grada, njenih ulica, parkova, njenih mostova, njenih ljudi, njene djece, svega. Nedostaje mi. Sta bih dala da mogu prosetati sad po njoj, kraj Vrbasa hladne, brze, zelene rijeke, ali meni tako drage. Fali mi svaki onaj njen kamencic. Voljela bih da vidim omladinu kako se setaju, sjede i zezaju u onom nasem "parkisu" ispred Zenita. Boze, dali cu se vise ikad proseteti njome, da li ce ikad biti vise kao nekad. Bojim se sutrasnjice! Svakoga dana koji dolazi, jer mi se cini, neki ljudi su sve blizi svojoj kuci, svome gradu, a ja sam sve dalje. Toga se bojim. Da cu sve zauvijek izgubiti...

Danas sam primila pismo. Uselili su se neki ljudi iz Travnika u moju kucu, tu sad zive. Meni vise povratka u moj grad nema. Zauzeli su ga ti pogani ljudi, koji pojma nemaju koliko meni taj grad znaci. Zasto ja moram da sanjam svoju kucu i svoj grad? Zasto mogu samo u masti da budem tamo? Zasto? Kad je to moje? Zasto?

Odgovorite mi molim Vas! Zar sam ja kriva sto nisam "Srpkinja" pa da mogu dazivim u svom gradu. Zasto ja vise nemam domovine, samo zbog toga sto me je majka rodila kao "Muslimanku" i dala mi ime Jasmina. Pa zar nismo svi isti od krvi od mesa. Po cemu se moja krv i krv nekog katolika ili pravoslavca razlikuje? Po boji? Ne. Svaka krv je crvena. Po mirisu? Ne. Krv nema mirisa. po cemu onda? I zasto kazu da nasim venama ne tece ista krv, kad je ona ista. O boze, zasto si slijep, zar ne vidis nepravdu koja se desava? Kad cu opet vidjeti svoju kucu, svoju Banja Luku. Jednoga dana!? Sigurno! Mozda za zivota vise nikad necu zivjeti, necu prespavati u njoj. Ali znam jednu stvar da cu svoj vjecni san spavati u gradu u kojem sam rodjena, u kojem sam odrasla, iz kojega su me zli ljudi protjerali, ali u gradu za kojeg zivim, disem i umirem, u svojoj Banja Luci!

Jasmina

*Budzak 3*